

CO DO TREŚCI KRYMINALISTYCZNEJ CHARAKTERYSTYKI PRZESTĘPSTW POPEŁNIONYCH PRZEZ PERSONEL PAŃSTWOWEJ KRYMINALNO-WYKONAWCZEJ SŁUŻBY UKRAINY

Rudenko Viacheslav

*zastępca kierownika Wydziału Kontroli nad przestrzeganiem prawa
podczas realizacji kary oraz probacji urzędu nadzoru nad przestrzeganiem
prawa podczas realizacji wyroków sądu w sprawach karnych oraz innych środkach o
charakterze przymusowym w miejscach pozbawienia wolności
Prokuratury Generalnej Ukrainy starszy doradca prawny Kijów, Ukraina*

Streszczenie. W artykule przeanalizowano pojęcie "charakterystyki kryminologicznej" oraz na tej podstawie sformułowano jego autorskie określenie, a także wyprowadzono systemowo tworzące cechy pojęcia "kryminalistyczna charakterystyka przestępstw popełnianych przez personel zakładów karno-wychowawczych na Ukrainie".

Słowa kluczowe: charakterystyka kryminalistyczna; płaszczyzna wykonywania kary; personel zakładów karno-wychowawczych; poziom przestępczości; cena przestępczości; geografia przestępczości; skazany.

CONCERNING THE CONTENT OF THE CRIMINOLOGICAL CHARACTERISTICS OF CRIMES HAVING A PERSONNEL OF THE CRIMINAL-EXECUTIVE INSTITUTIONS OF UKRAINE

Rudenko Vyacheslav

*Deputy Head of the Law Enforcement Supervision Department
in the execution of criminal penalties and probation by the Office of Oversight
for observance of laws when executing judicial decisions in criminal cases,
other measures of compulsory nature in places of non-freedom
General Prosecutor's Office of Ukraine, Senior Advisor to the Justice, Kyiv, Ukraine*

Abstract. The article analyzes the concept of "criminological characteristic of crimes" and on this basis its author's definition is formulated, as well as the system-forming features of the notion "criminological characteristic of crimes committed by the personnel of the criminal executive institutions of Ukraine" are deduced.

Key words: criminological characteristic; scope of punishment; personnel of criminal executive agencies; level of crime; price of crime; geography of crime; condemned.

ЩОДО ЗМІСТУ КРИМІНОЛОГІЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЗЛОЧИНІВ, ЩО ВЧИНЯЮТЬСЯ ПЕРСОНАЛОМ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧИХ УСТАНОВ УКРАЇНИ

Руденко В'ячеслав

*заступник начальника відділу нагляду за додержанням законів
при виконанні кримінальних покарань та пробації Управління нагляду
за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах,
інших заходів примусового характеру у місцях несвободи
Генеральної прокуратури України, старший радник юстиції, Київ, Україна*

Анотація. В статті здійснено аналіз поняття «кримінологічна характеристика злочинів» та на цій підставі сформульовано її авторське визначення, а також виведені системоутворюючі ознаки поняття «кримінологічна характеристика злочинів, що вчиняються персоналом кримінально-виконавчих установ України».

Ключові слова: кримінологічна характеристика; сфера виконання покарань; персонал кримінально-виконавчих установ; рівень злочинності; ціна злочинності; географія злочинності; засуджений.

Постановка проблеми. Вивчення наукової літератури показало, що кримінологічна характеристика відноситься на сьогодні до однієї з ключових наукових категорій, яка застосовується при аналізі змісту будь-якого злочину [1]. Не залишаються осторонь у цьому контексті й дослідження у сфері виконання покарань [2]. Поряд з цим, варто констатувати, що досі ні у цілому серед кримінологів, ні серед учених, які розробляють проблеми, які пов'язані із запобігання злочинам з боку засуджених та персоналу кримінально-виконавчих установ, немає єдиної точки зору щодо змісту загального поняття «кримінологічної характеристики». Виходячи з цього та з урахуванням того, що на даний час в науці виведено поняття лише «кримінологічної характеристики злочинів, що вчиняються персоналом виправних колоній у ході виконання покарання у виді позбавлення волі» [3, с. 73], зазначене питання й було визначено у цій статті як одне із завдань дослідження. Як у зв'язку з цим зазначив А.П. Закалюк, показники злочинності підлягають вимірюванню для отримання уявлення про її розмір, міру змінюваності та величину матеріального прояву, а також для розроблення, відповідно до цього, предметних заходів щодо запобігання та протидії злочинним проявам [4, с. 156], що було використано в цій статті як методологічне підґрунтя для виведення авторського поняття «кримінологічна характеристика злочинів, що вчиняються персоналом кримінально-виконавчих установ».

Стан дослідження. Вивчення наукової літератури засвідчує, що кримінологічна характеристика злочинів є постійним предметом дослідження у роботах І.Г. Богатирьова [5], О.Г. Колба [6], В.В. Лопохи [3], С.Ю. Лукашевича [7], О.А. Мартиненка [8], М.В. Тарасова [9] та інших учених [10], які, зокрема, здійснили моніторинг злочинів, що вчинялись персоналом органів та установ виконання покарань у період з 1991 по 2014 роки включно. Поряд з цим, у жодному із цих наукових пошуків комплексно дана проблематика не вивчалась, а предметом дослідження були або протиправні аспекти діяльності персоналу органів виконання покарань [11], або злочинна поведінка персоналу УВП [12].

Саме тому, однією із особливостей даного дослідження та, одночасно, його завданням є виведення авторського поняття «кримінологічна характеристика злочинів, що вчиняються персоналом кримінально-виконавчих установ».

Виклад основних положень. Проведений аналіз навчальних, методичних і наукових джерел засвідчив, що кримінологічна характеристика як предмет розгляду чи дослідження у тій чи іншій мірі висвітлена у наступних із них: а) у підручниках по курсу «Кримінологія». Так, в Особливій частині «Кримінології», яка видана у 2014 році за редакцією професорів В.В. Голіни та Б.М. Головкина, кримінологічна характеристика як наукова категорія використана практично при аналізі усіх злочинів, що знайшли своє відображення у структурних розділах вказаного підручника [13, с. 178-431]. При цьому, в зазначеній роботі поняття

«кримінологічної характеристики» не сформульовано. Відсутнє це визначення й у Загальній частині зазначеного підручника [13], що звичайно, ускладнює розуміння змісту даної наукової категорії як для учених, так і для практиків; б) у навчальних посібниках по курсу «Кримінологія» [14] це питання також не розкрито; в) у спеціальних загальних монографічних дослідженнях, як встановив В.В. Лопоха, зміст та структура кримінологічної характеристики тлумачиться науковцями також по-різному – у широкому та вузькому аспектах [3, с. 66-73], що, у свою чергу, не наближає їх до істини з означеної проблематики; г) у тих монографічних розробках, що стосуються сфери виконання покарань, кримінологічна характеристика вживається лише у назвах відповідних розділів, без будь-яких пояснень її змісту [10, с. 50-110]; г) у дисертаціях кримінологічного характеру та напряму питання кримінологічної характеристики у сьогоденні присутні як одні із пріоритетних завдань будь-якого дослідження. У цьому ж контексті готуються у теперішній час й наукові розробки, що стосуються запобігання злочинам у сфері виконання покарань. Більш того, у деяких із них вчинена спроба на авторському рівні вивести поняття «кримінологічна характеристика». Зокрема, В.В.Лопоха у дисертації «Запобігання злочинам, що вчиняються персоналом виправних колоній України» дав наступне визначення «кримінологічної характеристики даного виду злочинів» - це стійкі відомості про рівень, структуру, динаміку та географію злочинних діянь, а також про осіб, що їх вчиняють, та потерпілих від злочинів, тобто нові відомості про стан злочинів, що вчиняються даною категорією персоналу кримінально-виконавчих установ, повні та точні знання про ці суспільно небезпечні явища для ефективного й науково обґрунтованого запобігання зазначеного виду злочинів [3, с. 68].

Не дивлячись на деякі методологічні вади, що мають місце у даному визначенні, все-таки слід визнати його теоретичну цінність, а саме: вперше на доктринальному рівні сформульовано поняття «кримінологічної характеристики», що стосується оцінки злочинів, які вчиняються у сфері виконання покарань. Звичайно, якби В.В. Лопоха увів у це визначення таку системоутворюючу ознаку, як «ціна злочинності» [13, с. 62], а також акцентував увагу на рівнях запобігання злочинам (загально-соціальному; спеціально-кримінологічному; індивідуальному) [13, с. 143-144], то, в цілому, виведене ним поняття мало б довершений характер. Поряд з цим, необхідно констатувати, що зазначене поняття у повній мірі може слугувати методологічним підґрунтям для подальших наукових пошуків у даному напрямі. Певні напрацювання у цьому контексті є в роботах В.О. Лиховіцького [15].

Отже, якщо узагальнити існуючі в науці так звані загальні (стосуються всіх видів злочинів), а також спеціальні визначення (відносяться до конкретних видів злочинів, включаючи й ті, що вчиняються у сфері виконання покарань), то можна сформулювати наступне визначення поняття «кримінологічна характеристика злочинів, що вчиняються персоналом кримінально-виконавчих установ» - це узагальнені за допомогою статистичних та інших наукових методів дослідження офіційні відомості про стан, рівень, структуру, динаміку та географію злочинів, що вчиняють зазначені суб'єкти, кримінологічно-значущі дані про цих осіб, а також про потерпілих від цих злочинів та про детермінанти вчинення і ціну цих суспільно-небезпечних діянь, що отримані з метою розробки науково обґрунтованих заходів по запобігання даного виду злочинів.

Таким чином, системоутворюючими ознаками, що складають зміст поняття «кримінологічна характеристика злочинів, що вчиняються персоналом кримінально-виконавчих установ», є:

1. Узагальнені офіційні відомості про злочини, які вчиняє персонал кримінально-виконавчих установ.

Під узагальненням в науці розуміють порівняння окремих предметів, фактів, явищ і т.п.; виявлення спільних рис, особливостей й на їх основі здійснення висновків у формі загальних положень [16, с. 690]. У правовій статистиці процес узагальнення статистичних даних про злочинність тощо називають зведенням і групуванням [17, с. 130]. При цьому, під статистичним зведенням розуміється процес упорядкування, систематизації і наукового оброблення первинного статистичного матеріалу для виявлення типових рис і закономірностей явищ та процесів, що вивчаються [17, с. 131]. Саме зведення є основою для подальшого аналізу статистичної інформації, що використано у цій статті як один із методологічних підходів при обробці та систематизації відомостей, що стосується злочинів, які вчиняються персоналом кримінально-виконавчих установ, враховуючи, що за зведеними даними розраховуються узагальнені показники, виконується порівняльний аналіз, а також аналіз причин групових відмінностей, вивчаються взаємозв'язки ознак [17, с. 131]. У свою чергу, групуванням у правовій статистиці називається розподіл множини одиниць сукупності на групи за певними, суттєвими для них ознаками, що вивчаються [17, с. 133]. Статистичне групування – це один з основних методів оброблення та аналізу первинної статистичної інформації, що проявляється у розподілі сукупності на групи за істотними для даного дослідження ознаками [17, с. 134], що також було використано у цій статті при здійсненні кримінологічної характеристики злочинів, які вчиняє персонал кримінально-виконавчих установ.

2. Офіційні відомості про злочини, що вчиняє персонал кримінально-виконавчих установ.

Слово «офіційно» означає витриманий відповідно до встановлених правил, формальностей [18, с. 481]. У контексті змісту досліджуваного у цій роботі поняття, офіційні відомості відображаються у відповідних статистичних матеріалах, звітах тощо. При цьому, одним із принципів, що закріплені у Міжнародних принципах офіційної статистики, є те, що вона є необхідним елементом інформаційної системи демократичного суспільства, яка забезпечує уряд, економіку і суспільство даними про економічне, демографічне, соціальне та економічне становище [17, с. 9]. Основним правовим джерелом офіційної статистики є Закон України «Про державну статистику», у якому визначені форми статистичної звітності, включаючи й для правоохоронних органів [19]. Зазначені звіти, що несуть у собі відомості про злочини, вчинені персоналом ДКВС України, складаються на підставі узагальнення даних, які містяться в Єдиному реєстрі досудових розслідувань (ст. 214 КПК) та в інших облікових документах [17, с. 75-109]. Саме у такому сенсі й використано у понятті кримінологічної характеристики злочинів, що вчиняються персоналом кримінально-виконавчих установ, словосполучення «офіційні відомості».

3. Узагальнення зазначених відомостей має здійснюватись за допомогою статистичних та інших наукових методів дослідження.

У статистиці на базі загальних принципів діалектичного метода розроблено такі специфічні методи, що були використані в ході даного дослідження: а) метод масового статистичного спостереження – науково організоване збирання і реєстрація даних, факторів та явищ суспільного життя за істотним ознаками та розробленими до початку спостереження документами первинного обліку; б) метод групування, який дав змогу виділити в суцільному досліджуваному явищі найважливіші типи, характерні групи та підгрупи за істотними ознаками; в) статистичний аналіз зведеного та опрацьованого матеріалу, у процесі якого були виявлені закономірності та зв'язки суспільних явищ, пов'язаних із злочинною діяльністю персоналу кримінально-виконавчих установ (методи вивчення, варіації інтенсивного розвитку, узагальнюючі методи); г) табличний та графічний методи – сукупність способів раціонального та наочного викладення наслідків статистичного дослідження; ґ) метод відносних величин дав змогу охарактеризувати типовий розмір варіюючої ознаки якісно однорідної сукупності в конкретних умовах простору і часу (персоналу різних органів та установ виконання покарань; різних посад; різних правових статусів цих осіб тощо); д) індексний метод дає можливість охарактеризувати зміну рівня даного суспільного явища в часі, просторі чи порівняно з плановим завданням, нормою або стандартом; е) кореляційний метод – це встановлення та обчислення щільності взаємозв'язку явищ суспільного життя [17, с. 15-16].

4. Узагальнені відомості містять у собі дані про стан, рівень, структуру, динаміку та географію злочинів, що вчиняються персоналом кримінально-виконавчих установ.

Стан злочинності – це кількість злочинів, вчинених на певній території, у відповідний період часу [14, с. 26]. У даному дослідженні, під станом злочинності розуміється кількість злочинів, вчинених персоналом кримінально-виконавчих установ, у цілому, тобто по всіх цих установах виконання покарань у період з 2005 по 2017 р. р. Рівень злочинності – це фіксована в абсолютних величинах кількість зареєстрованих злочинів і осіб, які їх вчинили, в державі цілком чи в окремих її регіонах, за певний період часу (зазвичай за рік). При цьому рівень злочинності – кількісний показник саме зареєстрованої злочинності. У той самий час рівень фактичної злочинності складається із зареєстрованої і прихованої (латентної) злочинності [13, с. 56].

Структура злочинності – це групування злочинів і осіб, які їх вчинили, за певними їх якісними ознаками для встановлення найбільш характерних рис з метою подальшого виявлення і вивчення взаємозв'язків між структурними підрозділами [13, с. 58].

У зазначеній науковій статті структура злочинів, що вчиняються персоналом кримінально-виконавчих установ, має дещо умовний характер, враховуючи, що щорічно ці суб'єкти вчиняють нові злочини або не вчиняють тих, що були зафіксовані у попередньому періоді.

Динаміка злочинності – це зміна усіх її показників у цілому або її елементів протягом певного часу [13, с. 59]. При цьому, слід мати на увазі (і це враховано у ході даного дослідження), що при аналізі видозмін злочинності застосовуються різні статистичні методики, а також способи (базисний і ланцюговий). Зокрема, базисний спосіб обчислення показників динаміки злочинності являє собою порівняння кожного рівня статистичного ряду

щорічних даних зареєстрованих злочинів із першим рядом, який береться за основу порівняння (базис – 100%). У той самий час, для розробки показників динаміки злочинності у ланцюговий спосіб, використовують прийом порівняння наступного рівня ряду з попереднім [13, с. 59-60].

Географія злочинності – це кількісно-якісний показник, який характеризує територіальну поширеність і якісну відмінність чи схожість основних її показників [13, с. 61].

5. Суб'єктами вчинення злочинів у сфері виконання покарань є тільки особи з числа персоналу кримінально-виконавчих установ.

Виключний перелік цих осіб визначений у ст. 14 Закону України «Про Державну кримінально-виконавчу службу України» [20] та ст. 19 Закону України «Про пробацію» [21]. Саме у такому сенсі й вживається у цій роботі словосполучення «персонал кримінально-виконавчих установ» та дається кримінологічна характеристика його злочинної діяльності.

6. Одним із ключових системоутворюючих елементів поняття «кримінологічна характеристика злочинів, що вчиняються персоналом кримінально-виконавчих установ» є відомості про потерпілих від цих суспільно-небезпечних діянь.

Як зазначено в ч. 1 ст. 55 КПК України, потерпілим у кримінальному провадженні може бути фізична особа, якій кримінальним правопорушенням завдано моральної, фізичної або майнової шкоди, а також юридична особа, якій кримінальним правопорушенням завдано майнової шкоди. Як встановлено в ході даного дослідження, потерпілими від злочинів, що вчиняв персонал кримінально-виконавчих установ у 2005-2017 р. р., були лише засуджені до різних кримінальних покарань особи та ув'язнені під варту. Саме вказані об'єкти й склали один із складових елементів кримінологічної характеристики у цій дисертації.

7. Важливою системоутворюючою ознакою, що визначає зміст досліджуваного поняття, є відомості про детермінанти вчинення злочинів персоналом кримінально-виконавчих установ.

Під детермінацією в науці розуміють встановлення причин виникнення, прояву чого-небудь [22, с. 190]. Як з цього приводу зауважив А.П. Закалюк, у найзагальнішому значенні поняття детермінації відображає діалектичну суттєву властивість реального буття – загальний зв'язок, взаємозалежність та взаємообумовленість предметів, явищ і процесів [4, с. 184]. Саме в такому сенсі й використано у цій роботі словосполучення «детермінанти злочинів, що вчиняються персоналом кримінально-виконавчих установ».

8. У контексті усвідомлення суспільної небезпеки осіб та злочинів, які вчиняє персонал кримінально-виконавчих установ, а також для розробки ефективних запобіжних заходів у цьому напрямі, вкрай цінною і необхідною є інформація про ціну злочину. Саме з цих міркувань зазначена ознака включена у перелік системоутворюючих елементів змісту поняття «кримінологічна характеристика цих осіб».

У кримінологічних джерелах під ціною злочинності розуміють кількісно-якісний показник тієї шкоди і витрат суспільства, які є наслідком її злочинних проявів [13, с. 62]. При цьому, варто зазначити, що сумарне (у грошовому еквіваленті) визначення «ціни» злочинності навряд чи можливе, оскільки існують такі витрати, які математичному підрахунку не підлягають [13, с. 62],

враховуючи, що шкода від злочину носить прямий і побічний характер. Пряма шкода – це ті витрати і втрати, які безпосередньо пов'язані з конкретними злочинними проявами (прикладами такої можна вважати рішення Європейського суду з прав людини, у яких визначено обов'язок для держави відшкодувати завдану моральну та матеріальну шкоду для засуджених (ув'язнених під варту) в органах та установах виконання покарань [23]). Побічна, або непряма шкода виражається у втратах, які несуть держава і суспільство у зв'язку з існуванням злочинності як соціального явища (кошти на: утримання правоохоронної, судової, кримінально-виконавчої системи та інститутів адаптації і ресоціалізації злочинців; підготовку відповідних кадрів у навчальних закладах; реалізацію заходів запобігання злочинності та інші різновиди витрат) [13, с. 63]. Без сумніву, у контексті змісту досліджуваної у цій статті проблематики, до побічної шкоди (ціни злочинності) слід віднести й ті суспільно-небезпечні наслідки, які наступають у результаті вчинення злочинів персоналом кримінально-виконавчих установ щодо засуджених (масові безпорядки з участю останніх; дії, що дезорганізують роботу установ виконання покарань; умисне знищення державного майна; т. ін.) [24]. Зокрема, після масового побиття засуджених і ув'язнених під варту у СІЗО м. Одеси, яке мало місце з боку персоналу ДКВС України у серпні 2017 року, негативний резонанс про цей злочин дійшов аж до Європейських організацій (Ради Європи, Європейської комісії, т. ін.) та став предметом розгляду у відповідних їх структурах [25].

9. Відомості про зазначені злочини мають не стільки і не тільки навчально-науковий пізнавальний характер, скільки отримуються з метою розробки науково обґрунтованих заходів по запобіганню злочинам, що вчиняються персоналом кримінально-виконавчих установ.

10. Мета – те, до чого хтось прагне; чого хоче досягти; ціль [16, с. 338]. У цьому контексті мета даної наукової розробки повністю співпадає з метою, яка виступає однією із системоутворюючих ознак поняття кримінологічної характеристики, а саме: на основі зібраних теоретичних, офіційних статистичних відомостей, результатів узагальнення інших даних, розробити науково обґрунтовані заходи щодо удосконалення правового механізму по запобіганню злочинам, що вчиняються персоналом кримінально-виконавчих установ.

Щодо змісту запобіжних заходів, то їх класифікація у кримінології здійснюється по різних критеріях (за рівнем, масштабом, змістом, суб'єктами, об'єктами, ін.) [13, с. 142-143], що використано у даній дисертації як методологічне підґрунтя при реалізації визначених задач та досягненні мети цього дослідження. Як з цього приводу слушно зауважив А.П. Закалюк, деякі з названих критеріїв (характеристик) є одночасно підставами видової диференціації запобіжної діяльності та охоплюваних її різновидами запобіжних заходів [4, с. 326].

Висновок. Отже, зміст кримінологічної характеристики злочинів, що вчиняються персоналом кримінально-виконавчих установ, мають складати чіткі та науково обґрунтовані системоутворюючі ознаки, наявність яких є обов'язковою з огляду дотримання теоретико-методологічної «чистоти» сформульованого поняття та у зв'язку з необхідністю задоволення потреб практичного характеру у сфері боротьби зі злочинністю, у тому числі й шляхом удосконалення правового

механізму запобіжної діяльності у цьому напрямі. Виходячи з цього, можна констатувати, що будь-яка наукова розробка, яка присвячена питанням щодо з'ясування змісту кримінологічної характеристики злочинів, є завжди актуальною та такою, що має теоретичне і прикладне значення.

Література:

1. Тарасов Н. В. Преступления, совершаемые сотрудниками милиции : криминологический аспект : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / Тарасов Н. В. – Москва, 2000. – 19 с.
2. Сусарин А. А. Криминологическая характеристика преступлений, связанных с злоупотреблением и превышением полномочий сотрудниками уголовно-исполнительной системы / А. А. Сусарин // Пробелы в российском законодательстве. – 2011. – № 2. – С. 176–178.
3. Лопоха В. В. Запобігання злочинам, що вчиняються персоналом виправних колоній України : дис... канд. юрид. наук : 12.00.08 / Лопоха В. В. – Київ, 2016. – 224 с.
4. Закалюк А. П. Курс сучасної української криминології : теорія і практика : [У 3 кн.]. Кн. 1 Теоретичні засади та історія української криминологічної науки / А. П. Закалюк. – Київ : видавн. дім «Ін Юре», 2007. – 424 с.
5. Богатирьов І. Г. Кримінально-виконавча інспекція як суб'єкт запобігання злочинам : монографія / І. Г. Богатирьов, С. І. Халімон. – Харків : Харків юридичний, 2009. – 320 с.
6. Колб О. Г. Установа виконання покарань як суб'єкт запобігання злочинам : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.08 / Колб О. Г. – Київ, 2007. – 32 с.
7. Лукашевич С. Ю. Попередження злочинності засуджених в місцях позбавлення волі : монографія / С. Ю. Лукашевич. – Харків : Видавець СПД ФО Вапнярчук Н. М., 2006. – 104 с.
8. Мартыненко О. А. Детерминация и предупреждение преступности среди персонала органов внутренних дел Украины : монография / О. А. Мартыненко. – Харьков : Изд-во ХНУВС, 2005. – 496 с.
9. Тарасов Н. В. Преступления, совершаемые сотрудниками милиции : криминологический аспект : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / Тарасов Н. В. – Москва, 2000. – 19 с.
10. Криминологічні та оперативно-розшукові засади запобігання злочинам і правопорушенням, що вчиняються персоналом виправних колоній : монографія / за заг. ред. В. В. Коваленка. – Київ : АТІКА, 2011. – 367 с.
11. Богатирьова О. І. Кримінально-виконавча інспекція як суб'єкт виконання покарань : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / Богатирьова О. І. – Київ, 2009. – 20 с.
12. Захаров В. П. Організація індивідуального запобігання злочинам у кримінально-виконавчій установі : [монографія] / В. П. Захаров, О. Г. Колб, С. М. Мирончук. – [2-е вид., перероб. і допов.]. – Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2007. – 442 с.
13. Криминологія : підручник / за ред. В. В. Голіни, Б. М. Головкина. – Харків : Право, 2014. – 440 с.
14. Криминологія : навч. посіб. / за заг. ред. О. М. Джужи. – Київ : Атіка, 2009. – 312 с.
15. Ліховіцький Я. О. Злочини, що вчиняються персоналом державної кримінально-виконавчої служби України : криминологічна характеристика та запобігання / Я. О. Ліховіцький. – Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2017. – 559 с.
16. Великий тлумачний словник української мови / упоряд. Т. В. Ковальова. – Харків : Фоліо, 2005. – 767 с.
17. Правова статистика: підручник / за заг. ред. проф. О.М. Джужи. – Київ : Атіка, 2014. – 448 с.
18. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. О. Єрошенко. – Донецьк : ТОВ «Глорія Трейд», 2012. – 864 с.

19. Про державну статистику : Закон України від 17.09.1992 № 2614-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 43. – Ст. 608.
20. Про Державну кримінально-виконавчу службу України : Закон України від 23 черв. 2005 р. // Офіційний вісник України. – 2005. – № 30. – С. 4-10.
21. Про пробацію [Електронний ресурс] : Закон України від 05 лютого 2015 року № 160-VIII (із змінами, внесеними згідно із Законом № 1798-VIII від 21.12.2016 р. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1798-19/paran908#n908>.
22. Булыко А. Н. Большой словарь иностранных слов 35 тысяч слов / А. Н. Булыко. – Изд. 3-е, испр., перераб. – Москва : Мартин, 2010. – 704 с.
23. Огляд рішень Європейського суду з прав людини. – Донецьк : Донецький Меморіал, 2011. – 55 с.
24. Копотун І. М. Теоретико-прикладні та правові засади запобігання злочинам, що зумовлюють виникнення надзвичайних ситуацій у виправних колоніях України : автореф. дис. ...д-ра юрид. наук : 12.00.08 / Копотун І. М. – Одеса, 2014. – 40 с.
25. Убивство в СІЗО Одеси: арештант убив працівницю за катування [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://espresso.tv/news/2017/08/22/ubyvstvo_v_sizo_odesy_areshtant_vbyv_pracivnytsyu_za_katuvannya (дата звернення: 16.12.17). – Назва з екрана.

CONCERNING THE CONTENT OF THE CRIMINOLOGICAL CHARACTERISTICS OF CRIMES HAVING A PERSONNEL OF THE CRIMINAL-EXECUTIVE INSTITUTIONS OF UKRAINE

Rudenko Vyacheslav

Formulation of the problem. Study of scientific literature has shown that the criminological characteristic is today one of the key scientific categories, which is used in the analysis of the content of any crime [1]. There is no marginality in this context and research in the field of execution of sentences [2]. Along with this, it is worth noting that so far neither in the whole among criminologists nor among scientists who develop problems related to the prevention of crimes by the convicts and the personnel of criminal executive institutions, there is no single point of view regarding the content of the general concept of "criminological characteristics". Proceeding from this, and taking into account the fact that at present in science the concept is derived only "criminological characteristics of crimes committed by staff correctional colonies in the execution of punishment in the form of imprisonment" [3, p. 73], this question was identified in this article as one of the research objectives. As in this regard, AP noted Forecast, crime indicators are subject to measurement in order to get an idea of its size, the degree of variability and magnitude of material manifestation, as well as for the development, accordingly, of substantive measures to prevent and counteract criminal manifestations [4, p. 156], which was used in this article as a methodological basis for the withdrawal of the author's notion "criminological characteristic of crimes committed by the personnel of criminal executive institutions".

State of research. The study of scientific literature testifies that the criminological characteristic of crimes is a constant subject of research in the works of IG. Bogatyryova [5], O.G. Flask [6], VV Lopohi [3], S.Yu.Lukashevich [7], O.A. Martynenko [8], MV Tarasova [9] and other scholars [10] who, in particular, monitored the crimes committed by the staff of penitentiary institutions and

institutions during the period from 1991 to 2014 inclusive. In addition, in none of these scientific researches this problem has been studied comprehensively, and the subject of the investigation was either the unlawful aspects of the activities of the personnel of the penal institutions [11], or the criminal behavior of the staff of the UVP [12].

That is why one of the peculiarities of this research and, at the same time, his task is the withdrawal of the author's concept of "criminological characteristic of crimes committed by the personnel of the criminal executive institutions".

Statement of the main provisions. The analysis of educational, methodological and scientific sources has shown that the criminological characteristic as a subject of consideration or research to one degree or another is highlighted in the following: a) in textbooks on the course "Criminology". So, in the Special part of "Criminology", which was issued in 2014 under the editorship of professors V.V. Golina and BM Golovkin, criminological characteristic as a scientific category is used practically in the analysis of all crimes that are reflected in the structural sections of this textbook [13, p. 178-431]. At the same time, in the above-mentioned work, the notion of "criminological characteristics" is not formulated. This definition is missing in the General Part of the textbook [13], which, of course, complicates the understanding of the content of this scientific category for both scientists and practitioners; b) this question has not been disclosed in the course manuals on the course "Criminology" [14]; c) in special general monographic studies, as V.V. Lohok, the content and structure of criminological characteristics are also interpreted by scientists in different ways - in broad and narrow aspects [3, p. 66-73], which, in turn, does not bring them closer to the truth of the problem; d) in those monographic developments related to the sphere of execution of sentences, the criminological characteristic is used only in the names of the relevant sections, without any explanation of its contents [10, p. 50-110]; e) in the dissertations of the criminological character and the direction of the question of criminological characteristics in the present are present as one of the priority tasks of any research. In the same context, current developments in the field of the prevention of crimes in the area of the execution of sentences are being prepared. Moreover, in some of them an attempt was made at the author's level to deduce the notion of "criminological characteristic". In particular, V.V. Lopokha in his dissertation "Prevention of crimes committed by the personnel of correctional colonies of Ukraine" gave the following definition of "criminological characteristics of this type of crime" - this is stable information about the level, structure, dynamics and geography of criminal acts, as well as about individuals, what they do and victims of crimes, that is, new information about the state of crimes committed by this category of personnel of criminal executive agencies, complete and accurate knowledge of these socially dangerous phenomena for effective and scientifically grounded prevention of this type of crime [3, p. 68].

In spite of some methodological mistakes that are taking place in this definition, the theoretical value should be recognized, namely: for the first time at the doctrinal level, the notion of "criminological characteristic" concerning the assessment of crimes committed in the field of the execution of sentences is formulated. Of course, if VV Lopokha introduced this definition of such a system-forming feature, as "the price of crime" [13, p. 62], and also emphasized the levels of crime prevention (general-social, special-criminological, and individual) [13, p. 143-144], then, in general, the concept derived from him would have had an incomplete character. In

addition, it should be noted that this concept can fully serve as a methodological basis for further scientific research in this direction. Some work in this context is in the work of VO. Likhovitsky [15].

So, if we summarize the so-called general (applicable to all kinds of crimes) in science, as well as special definitions (refer to specific types of crimes, including those that are carried out in the field of execution of sentences), then the following definition of the term "criminological characteristic of crimes" can be formulated, committed by the personnel of the criminal-executive agencies "- are generalized by means of statistical and other scientific methods of investigation official information about the state, level, structure, dynamics and geography of crimes, that the act # of said entities Criminology and meaningful information about these persons, as well as the victims of these crimes and the determinants of price and committed socially dangerous acts that got to develop scientifically based measures to prevent this type of crime.

Thus, system-forming features that make up the meaning of the term "criminological characteristics of crimes committed by the personnel of criminal executive institutions" are:

1. Summarized official information about crimes committed by the personnel of criminal executive agencies.

Under generalization in science understand the comparison of individual objects, facts, phenomena, etc. ; the identification of common features, and the basis of their implementation of conclusions in the form of general provisions [16, p. 690]. In legal statistics, the process of generalization of statistical data on crime, etc., is called summarization and grouping [17, p. 130]. At the same time, the statistical summary is understood as the process of streamlining, systematization and scientific processing of the primary statistical material for the identification of typical features and patterns of phenomena and processes under study [17, p. 131]. This summary forms the basis for the further analysis of the statistical information used in this article as one of the methodological approaches for processing and systematization of information relating to crimes committed by the personnel of criminal executive agencies, taking into account that aggregated indicators are calculated based on aggregated data, comparative analysis, as well as analysis of the causes of group differences, studied the relationship of features [17, p. 131]. In turn, the grouping in legal statistics is called the distribution of the set of units of the population into groups for certain, essential for them studied features [17, p. 133]. Statistical grouping is one of the main methods for processing and analyzing primary statistical information, which manifests itself in the distribution of aggregate into groups according to the essential features of this study [17, p. 134], which was also used in this article when carrying out a criminological description of the crimes committed by the personnel of the criminal executive institutions.

2. Official information on the crimes committed by the personnel of the criminal executive institutions.

The word "officially" signifies that it is maintained in accordance with established rules and formalities [18, p. 481]. In the context of the content of the subject under study in this work, official information is reflected in relevant statistical material, reports, etc. At the same time, one of the principles enshrined in the International Principles of Official Statistics is that it is a necessary element of the information system of a democratic society that provides government, economy and society with data on the economic, demographic, social and economic situation [17, p.

9]. The main legal source of official statistics is the Law of Ukraine "On State Statistics", which defines forms of statistical reporting, including for law enforcement agencies [19]. These reports, which contain information on the crimes committed by the staff of the Internal Affairs Committee of Ukraine, are compiled on the basis of the generalization of the data contained in the Unified Register of Pre-trial Investigations (Article 214 of the CPC) and in other accounting documents [17, p. 75-109]. It is in this sense that it is used in the notion of criminological characteristics of crimes committed by the personnel of the criminal-executive institutions, the phrase "official information".

3. The generalization of these data should be carried out using statistical and other scientific research methods.

In the statistics, based on the general principles of the dialectical method, the following specific methods have been developed that were used in the course of this study: a) the method of mass statistical observation - a scientifically organized collection and registration of data, factors and phenomena of social life on essential features and developed before the observation of documents of the primary accounting; b) the method of grouping, which allowed to isolate the most important types in the continuous investigated phenomenon, characteristic groups and subgroups on essential features; c) a statistical analysis of the consolidated and processed material, in the process of which were found the patterns and connections of social phenomena associated with criminal activities of personnel of criminal-executive agencies (methods of study, variations of intensive development, generalizing methods); d) tabular and graphical methods - a set of methods of rational and visual presentation of the consequences of statistical research; e) the method of relative magnitudes allowed to characterize the typical size of the variable characteristic of a qualitatively homogeneous population in specific conditions of space and time (the staff of various organs and penal institutions, different positions, different legal statuses of these persons, etc.); e) the index method makes it possible to characterize the change in the level of a given social phenomenon in time, space or in comparison with the planned task, norm or standard; e) the correlation method - is the establishment and calculation of the density of the relationship of phenomena of social life [17, p. 15-16].

4. Summarized information includes data on the status, level, structure, dynamics and geography of crimes committed by the personnel of criminal executive agencies.

The state of crime is the number of crimes committed on a given territory in the relevant period of time [14, p. 26]. In this study, under the state of crime refers to the number of crimes committed by the personnel of the criminal-executive agencies, in general, that is, for all these penitentiary institutions in the period from 2005 to 2017 g. Crime rate is a fixed in absolute numbers the number of registered crimes and persons who committed them, in the state in whole or in its separate regions, for a certain period of time (usually per year). At the same time, the level of crime - a quantitative indicator of the registered crime. At the same time, the level of actual crime consists of registered and latent (latent) crime [13, p. 56].

The structure of crime is a grouping of crimes and individuals who committed them, according to certain qualitative features, in order to establish the most characteristic features in order to further identify and study the relationship between structural units [13, p. 58].

In the mentioned scientific article, the structure of crimes committed by the personnel of the criminal-executive agencies is somewhat conditional, considering that each year these subjects commit new crimes or do not commit those that were recorded in the previous period.

The dynamics of crime - a change in all its indicators in general or its elements for a certain time [13, p. 59]. In this case, it should be borne in mind (and this is taken into account in the course of this study) that in the analysis of the modification of crime, different statistical methods, as well as methods (basic and chain) are used. In particular, the basic method for calculating the indicators of crime dynamics is a comparison of each level of the statistical series of annual data of registered crimes with the first series, which is taken as the basis of comparison (basis - 100%). At the same time, for the development of indicators of the dynamics of crime in a chain method, use the method of comparing the next level of the series with the previous [13, p. 59-60].

Geography of crime - a quantitative and qualitative indicator that characterizes the territorial prevalence and qualitative difference or similarity of its main indicators [13, p. 61].

5. The subjects of the commission of crimes in the field of execution of punishment are only persons from the number of personnel of the criminal executive institutions.

An exclusive list of these persons is defined in Art. 14 of the Law of Ukraine "On the State Criminal Execution Service of Ukraine" [20] and Art. 19 of the Law of Ukraine "On Probation" [21]. It is in this sense that the phrase "personnel of criminal executive institutions" is used in this work and the criminological characteristic of his criminal activity is given.

6. One of the key system-forming elements of the notion "criminological characteristic of crimes committed by the personnel of criminal executive institutions" is the information about the victims of these socially dangerous acts.

As stated in Part 1 of Art. 55 of the CPC of Ukraine, a victim of a criminal proceeding may be an individual who has suffered moral, physical or property damage as a criminal offense, as well as a legal person who has suffered property damage by a criminal offense. As it was established in the course of this study, victims of crimes committed by the personnel of criminal executive institutions in 2005-2017 were only sentenced to various criminal penalties of a person and detained in custody. These objects were one of the constituent elements of the criminological characteristics in this dissertation.

7. An important system-forming feature that defines the content of the concept under study is the information about the determinants of the commission of crimes by the personnel of the criminal-executive agencies.

Under the definition in science understand the establishment of causes of occurrence, the manifestation of something [22, p. 190]. How about AP Zakuluk, in the broadest sense, the notion of determination reflects the dialectical essential property of real being - the general connection, interdependence and interdependence of objects, phenomena and processes [4, p. 184]. It is in this sense that the term "determinants of crimes committed by the personnel of criminal executive agencies" is used in this paper.

8. In the context of awareness of the public danger of persons and crimes committed by the personnel of criminal executive agencies, as well as for the

development of effective preventive measures in this direction, information about the price of a crime is extremely valuable and necessary. It is for these reasons that this feature is included in the list of system-forming elements of the content of the concept of "criminological characteristics of these persons".

In criminological sources, the price of crime is understood as a quantitative and qualitative indicator of the damage and costs of society, which are the result of its criminal manifestations [13, p. 62]. In this case, it should be noted that the total (in monetary terms), the definition of "price" of crime is hardly possible, because there are such costs, which are not mathematical calculation [13, p. 62], given that the harm from the crime is direct and indirect. The direct damage is those expenses and losses that are directly related to specific criminal manifestations (such examples can be considered as decisions of the European Court of Human Rights, which defines the obligation for the state to compensate for the moral and material damage caused to the convicts (prisoners in custody) in penitentiary institutions and institutions [23]). Side-to-side or indirect harm is expressed in losses incurred by the state and society in connection with the existence of crime as a social phenomenon (funds for: maintenance of the law-enforcement, judicial, criminal-executive system and institutes of adaptation and resocialization of criminals, training of appropriate personnel in educational institutions, implementation of crime prevention measures and other types of expenses) [13, p. 63]. Undoubtedly, in the context of the content of the research under consideration in this article, the issues of indirect harm (crime rates) should also include those socially dangerous consequences that follow from the commission of crimes by the personnel of the criminal-executive institutions regarding the convicts (mass disorders with the participation of the latter, actions, disrupting the work of penitentiary institutions, the deliberate destruction of state property, etc.) [24]. In particular, after mass beating of prisoners and detainees in detention centers in Odessa, which took place on the part of the staff of the Ukrainian SSR in August 2017, the negative reaction to this crime came to European organizations (Council of Europe, European Commission, vols. etc.) and became subject to consideration in their respective structures [25].

9. The information about these crimes is not so much and not only educational-scientific cognitive, as it is obtained for the purpose of development of scientifically substantiated measures for prevention of crimes committed by the personnel of criminal executive institutions.

10. The purpose is what someone aspires to; what does it want to achieve; target [16, p. 338]. In this context, the purpose of this scientific development fully coincides with the goal, which serves as one of the system-forming features of the concept of criminological characteristics, namely: on the basis of the collected theoretical, official statistical information, the results of the synthesis of other data, to develop scientifically based measures to improve the legal mechanism for the prevention of crime, committed by the personnel of the criminal executive institutions.

As to the content of precautionary measures, their classification in criminology is carried out according to different criteria (by level, scale, content, subjects, objects, etc.) [13, p. 142-143] used in this dissertation as a methodological basis for the implementation of certain tasks and the achievement of the purpose of this study. How about A.P. Zaluk, some of these criteria (characteristics) are both the

basis of the differential differentiation of preventive activities and the types of preventive measures covered by it [4, p. 326].

Conclusion. Consequently, the content of the criminological characteristics of the crimes committed by the personnel of the criminal executive institutions should be made up of clear and scientifically substantiated system-generating attributes, the presence of which is mandatory in view of the observance of the theoretical and methodological "purity" of the formulated notion and in connection with the need to meet needs practical in the field of fighting crime, including by improving the legal mechanism of preventive action in this direction. On this basis, we can state that any scientific development, which is devoted to the issues of clarifying the content of the criminological characteristics of crimes, is always relevant and of a theoretical and applied value.

References:

1. Tarasov N. V. Prestupleniya, sovershayemye sotrudnikami militsii : kriminologicheskiy aspekt : avtoref. dis. ... kand. jurid. nauk : 12.00.08 / Tarasov N. V. – Moskva, 2000. – 19 s.
2. Susarin A. A. Kriminologicheskaya kharakteristika prestupleniy, svyazannykh s zloupotrebleniyem i prevysheniyem polnomochiy sotrudnikami ugolovno-ispolnitel'noy sistemy / A. A. Susarin // Probely v rossiyskom zakonodatel'stve. – 2011. – № 2. – S. 176–178.
3. Lopokha V. V. Zapobigannya zlochinam, shcho vchinyayut'sya personalom vipravnikh koloniy Ukraïni : dis... kand. jurid. nauk : 12.00.08 / Lopokha V. V. – Kiïv, 2016. – 224 s.
4. Zakalyuk A. P. Kurs suchasnoï ukraïns'koï krimínologíi : teoriya í praktika : [U 3 kn.]. Kn. 1 Teoretichní zasadi ta ístoríya ukraïns'koï krimínologíchnoï nauki / A. P. Zakalyuk. – Kiïv : vidavn. díim «Ín Yure», 2007. – 424 s.
5. Bogatir'ov Í. G. Krimínal'no-vikonavcha ínspektsiya yak sub'ëkt zapobigannya zlochinam : monografiya / Í. G. Bogatir'ov, S. Í. Khalímon. – Kharkív : Kharkív yuridichniy, 2009. – 320 s.
6. Kolb O. G. Ustanova vikonnannya pokaran' yak sub'ëkt zapobigannya zlochinam : avtoref. dis. ... d-ra jurid. nauk : 12.00.08 / Kolb O. G. – Kiïv, 2007. – 32 s.
7. Lukashevich S. YU. Poperedzhennya zlochinností zasudzhenukh v místsyakh pozbavlennya volí : monografiya / S. YU. Lukashevich. – Kharkív : Vidavets' SPD FO Vapnyarchuk N. M., 2006. – 104 s.
8. Martynenko O. A. Determinatsiya i preduprezhdeniye prestupnosti sredi personala organov vnutrennikh del Ukrainy : monografiya / O. A. Martynenko. – Khar'kov : Izd-vo KHNUVS, 2005. – 496 s.
9. Tarasov N. V. Prestupleniya, sovershayemye sotrudnikami militsii : kriminologicheskiy aspekt : avtoref. dis. ... kand. jurid. nauk : 12.00.08 / Tarasov N. V. – Moskva, 2000. – 19 s.
10. Krimínologíchní ta operativno-rozshukoví zasadi zapobigannya zlochinam í pravoporushennyam, shcho vchinyayut'sya personalom vipravnikh koloniy : monografiya / za zag. red. V. V. Kovalenka. – Kiïv : ATÍKA, 2011. – 367 s.
11. Bogatir'ova O. Í. Krimínal'no-vikonavcha ínspektsiya yak sub'ëkt vikonnannya pokaran' : avtoref. dis. ... kand. jurid. nauk : 12.00.08 / Bogatir'ova O. Í. – Kiïv, 2009. – 20 s.
12. Zakharov V. P. Organízatsiya índivíduálnogo zapobigannya zlochinam u krimínal'no-vikonavchíy ustanov. [monografiya] / V. P. Zakharov, O. G. Kolb, S. M. Mironchuk. – [2-ye vid., pererob. í dopov.]. – Luts'k : PP Ívanyuk V. P., 2007. – 442 s.
13. Krimínologiya : pídruchnik / za red. V. V. Golíni, B. M. Golovkína. – Kharkív : Pravo, 2014. – 440 s.

14. Krimínologíya : navch. posífb. / za zag. red. O. M. Dzhuzhi. – Kiív : Atíka, 2009. – 312 s.
15. Líkhovíts'kiy YA. O. Zlochini, shcho vchinyayut'sya personalom derzhavnoí krimínal'no-vikonavchoí sluzhbi Ukraíni : krimínologíchna kharakteristika ta zapobígannya / YA. O. Líkhovíts'kiy. – Luts'k : PP Ívanyuk V.P., 2017. – 559 s.
16. Velikiy tлумachniy slovník ukráíns'koí movi / uporyad. T. V. Koval'ova. – Kharkív : Folío, 2005. – 767 s.
17. Pravova statistika: pídruchnik / za zag. red. prof. O.M. Dzhuzhi. – Kiív : Atíka, 2014. – 448 s.
18. Velikiy tлумachniy slovník suchasnoí ukráíns'koí movi / układ. O. Êroshenko. – Donets'k : TOV «Gloríya Treyd», 2012. – 864 s.
19. Pro derzhavnu statistiku : Zakon Ukraíni víd 17.09.1992 № 2614-XII // Vídomostí Verkhovnoí Radi Ukraíni. – 1992. – № 43. – St. 608.
20. Pro Derzhavnu krimínal'no-vikonavchu sluzhbu Ukraíni : Zakon Ukraíni víd 23 cherv. 2005 r. // Ofítsíyniy vísnik Ukraíni. – 2005. – № 30. – S. 4-10.
21. Pro probatsíyu [Yelektronniy resurs] : Zakon Ukraíni víd 05 lyutogo 2015 roku № 160-VIII (íz zmínami, vnesenimi zgídno íz Zakonom № 1798-VIII víd 21.12.2016 r. – Rezhim dostupu : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1798-19/paran908#n908>.
22. Bulyko A. N. Bol'shoy slovar' inostrannykh slov 35 tysyach slov / A. N. Bulyko. – Izd. 3-ye, ispr., pererab. – Moskva : Martin, 2010. – 704 s.
23. Oglyad ríshen' Êvropeys'kogo sudu z prav lyudini. – Donets'k : Donets'kiy Memoríal, 2011. – 55 s.
24. Kopotun Í. M. Teoretiko-prikladní ta pravoví zasadi zapobígannya zlochinam, shcho zumovlyuyut' viniknennya nadzvichaynikh situatsíy u vipravnikh koloníyakh Ukraíni : avtoref. dis. ...d-ra yurid. nauk : 12.00.08 / Kopotun Í. M. – Odesa, 2014. – 40 s.
25. Ubivstvo v SÍZO Odesi: areshtant ubiv pratsívnitsyu za katuvannya [Yelektronniy resurs] – Rezhim dostupu: http://espresso.tv/news/2017/08/22/ubyvstvo_v_sizo_odesy_areshtant_vbyv_pracivnycyu_za_katuvannya (data zvernennya: 16.12.17). – Nazva z yekrana.